

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 11.7.2011
COM(2011) 430 final

RAPORT AL COMISIEI

referitor la evaluarea aplicării Deciziei 2005/387/JAI a Consiliului privind schimbul de informații, evaluarea riscurilor și controlul noilor substanțe psihoactive

{SEC(2011) 912 final}

RAPORT AL COMISIEI

referitor la evaluarea aplicării Deciziei 2005/387/JAI a Consiliului privind schimbul de informații, evaluarea riscurilor și controlul noilor substanțe psihoactive

1. INTRODUCERE

Noile substanțe psihoactive¹ devin disponibile la scară largă cu o rapiditate fără precedent. Conform unui raport din 2010 al Europol și al Observatorului European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT)², viteza cu care apar și modalitățile în care pot fi distribuite noile substanțe psihoactive pun în dificultate procedurile existente de monitorizare, răspuns și control al utilizării acestora.

Decizia 2005/387/JAI a Consiliului din 10 mai 2005 privind schimbul de informații, evaluarea riscurilor și controlul noilor substanțe psihoactive³ (denumită în continuare „decizia Consiliului”) instituie un sistem european de gestionare a drogurilor și a substanțelor psihotrope noi care intră pe piața europeană. Acest sistem presupune schimbul de informații între statele membre cu privire la aceste substanțe (sistemul rapid de alertă), evaluarea riscurilor acestora și, dacă este necesar, includerea lor în sfera măsurilor de control și a sancțiunilor penale⁴ pe întreg teritoriul UE.

Prezenta evaluare este realizată în urma recomandării din Planul de acțiune al UE în materie de droguri pentru perioada 2009-2012⁵, prin care se solicită Comisiei „evaluarea aplicării” deciziei și „modificarea acesteia, dacă este cazul”. Comisia a realizat acest lucru cu sprijinul OEDT, al Comitetului științific al acestuia, precum și al Europol. Statele membre au furnizat informații prin intermediul unui sondaj (denumit în continuare „sondajul”)⁶.

¹ Conform definițiilor din decizia Consiliului (articolul 3), „substanță psihoactivă nouă” înseamnă un nou drog sau un nou drog psihotrop în formă pură sau în preparat; „drog nou” înseamnă o substanță în formă pură sau în preparat, care nu a fost inclusă în tabelele anexate Convenției unice privind stupefiantele din 1961 a Organizației Națiunilor Unite și care poate reprezenta o amenințare la adresa sănătății publice comparabilă cu cea reprezentată de substanțele enumerate în tabelele I, II sau IV; „drog psihotrop nou” înseamnă o substanță în formă pură sau în preparat, care nu a fost inclusă în tabelele anexate Convenției privind substanțele psihotrope din 1971 a Organizației Națiunilor Unite și care poate reprezenta o amenințare la adresa sănătății publice comparabilă cu cea reprezentată de substanțele enumerate în tabelele I, II, III sau IV.

² Raport anual 2010 al OEDT și Europol privind punerea în aplicare a Deciziei 2005/387/JAI a Consiliului, p. 15.

³ JO L 127, 20.5.2005, p. 32-37.

⁴ Statele membre ar trebui să ia măsurile necesare în conformitate cu obligațiile lor în temeiul Convenției ONU din 1971 privind substanțele psihotrope și al Convenției unice a ONU privind stupefiantele din 1961 (articolul 9 din decizia Consiliului). Aceste obligații sunt prevăzute în articolul 3 al Convenției ONU privind traficul ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope din 1988: „Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru a conferi caracterul de infracțiuni penale, în conformitate cu dreptul său intern, atunci când actul a fost comis intenționat” producției, fabricării, distribuției, vânzării, livrării, transportului, importului sau exportului, deținerii sau cumpărării oricărui drog sau oricărei substanțe psihotrope.

⁵ JO C 326, 20.12.2008, p. 7-25. Acțiunea 69.

⁶ A se vedea anexa (secțiunea 7) pentru un raport de sinteză privind constatările sondajului.

Evaluarea subliniază că piața noilor substanțe psihoactive s-a modificat considerabil în ultimii trei ani: s-a constatat o creștere deosebită a numărului și varietății substanțelor detectate și diversificarea canalelor de distribuție a acestora. Concluzia evaluării este că decizia Consiliului nu reprezintă un instrument adecvat de abordare a acestor noi provocări. În consecință, Comisia invită Parlamentul European și Consiliul să participe la o dezbatere privind modul în care legislația UE ar putea fi consolidată, în perspectiva unor posibile propuneri legislative ale Comisiei în 2012.

2. NOILE SUBSTANȚE PSIHOACTIVE ÎN UE: EVOLUȚIE ȘI PROVOCĂRI

În ultimii cinci ani, statele membre au notificat 115 substanțe psihoactive⁷ prin intermediul mecanismului de schimb de informații⁸ instituit prin decizia Consiliului. În timp ce, în perioada 2005-2008, numărul noilor substanțe notificate a fost constant, și anume 10-15 pe an, acesta a crescut foarte mult începând cu anul 2009.

Numeroase substanțe psihoactive noi sunt în realitate variații din cadrul unui grup specific de substanțe chimice și sunt similare substanțelor controlate la nivel național. Unele dintre acestea sunt produse care conțin compuși vegetali și sintetici utilizați în diferite amestecuri în statele membre. Un astfel de exemplu este Spice, un amestec care conține ierburi și canabinoide de sinteză care imită efectul canabisului⁹. Produsele de acest tip sunt dificil de identificat și reglementat din cauza diversității și vitezei cu care sunt preparate pentru a le înlocui pe cele controlate.

Multe dintre aceste substanțe sunt produse în laboratoare comerciale, probabil în Asia¹⁰, și deseori sunt mai ieftine decât drogurile ilicite. În pofida statutului de substanțe licite („droguri legale”)¹¹ – ceea ce ar putea determina consumatorii să creadă că sunt sigure – acestea ar putea reprezenta o amenințare la adresa sănătății publice, comparabilă cu cea reprezentată de drogurile ilicite incluse în listele așa-numitelor anexe la convențiile Organizației Națiunilor Unite privind drogurile și substanțele psihotrope. Compușii constituenți și efectele acestora sunt de multe ori neclare. Prin urmare, aceste substanțe pot fi toxice, pot crea dependență și pot avea efecte adverse pe termen lung. Principalele surse de informare pentru utilizatori cu privire la posibilele efecte și riscuri sunt site-urile și mesajele postate pe internet de comunitățile consumatorilor de droguri. Aceste substanțe sunt comercializate și vândute în principal în magazine specializate, de către comercianți ilegali de droguri și pe internet.

⁷ A se vedea anexa (secțiunile 4 și 7) pentru o prezentare detaliată a substanțelor notificate, a tipurilor și tendințelor.

⁸ Sistemul rapid de alertă al OEDT/Europol, la care participă toate statele membre.

⁹ Spice a apărut pentru prima dată în Europa în 2006 și a devenit popular în 2008. Niciunul dintre compușii Spice nu a evoluat într-un drog individual; www.emcdda.europa.eu/publications/thematic-papers/spice

¹⁰ În special, în India și China.

¹¹ „Droguri legale” reprezintă un termen generic care denumește compușii psihoactivi nereglementați la nivel internațional sau produsele care îi conțin, preparate în mod specific pentru a imita efectele drogurilor cunoscute (tradiționale), deseori în scopul eludării măsurilor de control privind drogurile. Termenul cuprinde o gamă largă de substanțe și produse sintetice și derivate din plante, inclusiv „substanțe chimice de cercetare”, „pilule recreative”, „droguri vegetale” etc. vândute de obicei pe internet și în așa-numitele „smart/head shop-uri”, promovate prin strategii de marketing sofisticate și agresive și, în anumite cazuri, intenționat etichetate necorespunzător, ingredientele declarate fiind diferite de compoziția reală. Piața „drogurilor legale” se deosebește prin viteza cu care furnizorii eludează controalele în domeniul drogurilor prin furnizarea de noi alternative la produsele restricționate.

Timp de mulți ani, magazine specializate care vând noile substanțe psihoactive existau numai într-un număr mic de state membre. În ultimii doi ani însă, astfel de magazine au început să se deschidă cu rapiditate în mai multe țări, inclusiv în Polonia, Irlanda și România. Nu există o abordare comună la nivelul UE în ceea ce privește reglementarea magazinelor specializate. Cu toate acestea, adoptarea unor decizii la nivel național referitoare la aceste magazine poate influența și politicile din alte state membre¹².

Sondajul succint al OEDT din 2010¹³ a identificat 136 de magazine online care vindeau substanțe psihoactive noi. Majoritatea acestora se aflau în Țările de Jos, Regatul Unit și Germania, dar cel puțin cinci dintre ele au fost identificate în Polonia, Franța și Ungaria.

Statele membre au fost afectate de substanțele psihoactive noi în moduri diferite. Acestea au utilizat diferite legi pentru a controla sau reglementa producerea, vânzarea și posesia de substanțe psihoactive noi, în special legi privind medicamentele și combaterea drogurilor. Statele membre pot utiliza, de asemenea, legi pe baza mai multor directive și regulamente¹⁴ privind siguranța alimentelor¹⁵, protecția consumatorilor și substanțele și produsele periculoase la nivelul UE¹⁶. Cu toate acestea, unele substanțe psihoactive noi sunt comercializate, de exemplu, cu mențiunea „*Nu este destinat consumului uman*” înscrisă pe etichetă, pentru eludarea legislației în domeniul drogurilor¹⁷.

3. OBIECTIVELE ȘI DOMENIUL DE APLICARE A DECIZIEI CONSILIULUI

Decizia Consiliului din 10 mai 2005 a fost adoptată în temeiul fostelor articole 29, 31 alineatul (1) litera (e) și 34 alineatul (2) litera (c)¹⁸ din Tratatul privind Uniunea Europeană (al treilea pilon). Motivul adoptării acesteia a fost acela de a permite statelor membre să reacționeze cu eficacitate la apariția substanțelor psihoactive, prin includerea lor în sfera măsurilor de control la nivelul UE.

¹² De exemplu, o acțiune recentă a autorităților poloneze, în urma căreia au fost închise peste 1 300 de smart shop-uri din țară, a avut ca rezultat deschiderea unor magazine similare în țara vecină, Republica Cehă.

¹³ Raportul anual 2010 al OEDT privind situația drogurilor în Europa; p. 92-93.

¹⁴ Ase vedea anexa (secțiunea 5) pentru o prezentare a acestor instrumente UE.

¹⁵ Unele substanțe psihoactive noi pot fi tratate ca alimente deoarece orice substanță destinată ingerării este considerată aliment și face obiectul legislației în domeniul siguranței alimentare [articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 178/2002 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 ianuarie 2002 de stabilire a principiilor și a cerințelor generale ale legislației alimentare, de instituire a Autorității Europene pentru Siguranța Alimentară și de stabilire a procedurilor în domeniul siguranței produselor alimentare].

¹⁶ Posesia în vederea consumului personal nu constituie infracțiune penală în temeiul legislației privind medicamentele, dar este adeseori considerată ca atare de către legile privind controlul drogurilor. Conform legislației privind siguranța alimentară și protecția consumatorului, producătorii au obligația de a demonstra că produsele lor sunt sigure.

¹⁷ Mefedrona, care a fost supusă unor măsuri de control pe întreg teritoriul UE la 2 decembrie 2010 (JO L 322, 20.12.2010, p. 44), era comercializată ca „îngrășământ pentru plante”; alte produse sunt comercializate, de exemplu, ca „săruri pentru baie” sau „dezodorizante de interior”.

¹⁸ Aceste articole se referă la cooperarea polițienească și judiciară în materie penală și la adoptarea de măsuri de stabilire a normelor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor penale și pedepsele pentru traficul ilicit de droguri. Tratatul de la Lisabona contestă temeiul juridic al deciziei Consiliului deoarece a abrogat fostul articol 34 alineatul (2) litera (c) din TUE, pe baza căruia putea fi luată decizia de a supune o substanță măsurilor de control. Decizia de supunere a mefedronei măsurilor de control putea fi adoptată numai în temeiul principiului păstrării acquis-ului privind al treilea pilon.

Decizia Consiliului prevede o procedură în șase etape prin care o substanță psihoactivă nouă este supusă măsurilor de control: 1) un stat membru transmite informații privind o nouă substanță identificată pe piața sa; 2) Europol și OEDT, în colaborare cu Agenția Europeană pentru Medicamente (EMA), pregătesc un raport comun, pe care îl prezintă Consiliului; 3) Consiliul solicită OEDT să elaboreze o evaluare a riscului; 4) OEDT prezintă Consiliului și Comisiei evaluarea riscului; 5) Comisia prezintă Consiliului o inițiativă privind măsuri de control; 6) Consiliul adoptă o decizie prin care substanța este supusă unor măsuri de control și care prevede obligativitatea adoptării de sancțiuni penale. Această procedură a fost utilizată doar de două ori din 2005. În 2007, Consiliul a decis ca BZP¹⁹ să fie supusă unor măsuri de control, iar, în 2010, a decis același lucru în cazul mefedronei²⁰.

Domeniul de aplicare a deciziei Consiliului este definit prin analogie cu cel al sistemului de control al drogurilor prevăzut în cadrul convențiilor ONU privind drogurile, pe care încearcă să le reproducă la nivelul UE²¹. Aceasta vizează substanțele care nu sunt incluse în aceste convenții și care pot reprezenta o amenințare comparabilă la adresa sănătății publice. Nu sunt incluși precursorii drogurilor²² sau substanțele utilizate la fabricarea produselor medicamentoase²³. Decizia Consiliului nu urmărește să se substituie legislației statelor membre privind noile substanțe psihoactive, ci să reglementeze substanțele care sunt sau pot deveni problematice în UE.

4. APLICAREA DECIZIEI CONSILIULUI

În 2010, a fost raportat un număr record de substanțe noi (41), reprezentând mai mult de o treime din toate substanțele notificate începând cu 2005. Această creștere a numărului de notificări ilustrează nu doar creșterea rapidă a numărului de substanțe disponibile în UE, ci și îmbunătățirea capacităților de raportare în unele state membre. 75 % din totalul primelor notificări au provenit din cinci țări, Regatul Unit raportând o treime dintre substanțele noi, ceea ce reflectă nivelul ridicat al capacităților de raportare și de identificare din această țară²⁴.

Deoarece nu toate statele membre adoptă o atitudine proactivă (prin achiziții de pe internet și din magazine specializate, în scopul testării), numărul substanțelor noi de pe piață poate fi mai ridicat decât cel raportat.

Până în prezent, notificările din partea statelor membre au condus la publicarea a trei rapoarte comune: cele privind *mCPP*²⁵ (2006), BZP (2007) și mefedrona (2010). Rapoartele comune privind BZP și mefedrona au fost urmate de evaluări ale riscului²⁶.

¹⁹ 1-benzilpiperazină.

²⁰ 4-metilmecatinona.

²¹ Articolul 3 literele (b) și (c).

²² Substanțe chimice utilizate pentru fabricarea drogurilor.

²³ Articolul 7 alineatul (3).

²⁴ A se vedea anexa (secțiunea 4).

²⁵ 1-(3-diclorofenil)piperazină.

²⁶ Substanța *mCPP* nu a fost evaluată deoarece este utilizată la fabricarea produselor farmaceutice. De asemenea, nu a putut fi monitorizată în cadrul sistemului de farmacovigilență. Decizia Consiliului nu prevede monitorizarea substanțelor care nu au fost supuse evaluării riscului, însă rapoartele din partea unor surse terțe arată că *mCPP* continuă să fie prezentă pe piață, ca atare sau în componența tabletelor ecstasy. Sistemul de farmacovigilență este procesul de monitorizare a siguranței medicamentelor și de luare a măsurilor pentru reducerea riscurilor și creșterea beneficiilor acestora. Regulamentul (CE) nr. 726/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 martie 2004 de stabilire a procedurilor

Evaluările riscurilor privind BZP și mefedrona au oferit argumente pentru ca substanțele să fie supuse unor măsuri de control. Ambele evaluări au concluzionat că substanțele presupuneau riscuri la adresa sănătății și a societății, dar au recunoscut existența unor informații științifice limitate privind efectele acute și cronice asupra sănătății, decesele, tendințele de consum și prevalențele.

Decizia Consiliului stipulează că, pe baza constatărilor evaluării riscului, Consiliul poate adopta o decizie prin care substanța este supusă unor măsuri de control și care prevede obligativitatea adoptării de sancțiuni penale. Lipsa alternativelor (alte măsuri decât cele de natură penală) reflectă mecanismul Convenției ONU privind drogurile ilicite. În ambele cazuri (BZP și mefedronă), în urma evaluării substanțelor, Comisia a propus – și Consiliul a acceptat²⁷ – ca acestea să fie supuse unor măsuri de control și ca statele membre să adopte sancțiuni penale în acest sens²⁸. În cazul BZP, decizia Consiliului²⁹ a admis faptul că evaluarea riscului nu conținea probe concludente privind riscurile generale ale substanței, însă a precizat că, „pe baza principiului precauției”, era necesară adoptarea de măsuri ca urmare a riscului la adresa sănătății.

5. REZULTATELE SONDAJULUI

Sondajul în rândul statelor membre³⁰ a arătat că mecanismul de schimb de informații este un instrument util de alertă în privința noilor substanțe identificate în state învecinate. Cu toate acestea, unele țări susțin că sunt necesare informații suplimentare, în special informații de ordin toxicologic sau criminalistic. Majoritatea statelor membre afirmă că substanțele care nu sunt supuse unei evaluări a riscului, pe baza unui raport comun, trebuie totuși monitorizate în mod activ.

În timp ce Comitetul științific recunoaște că, prin natura lor, evaluările riscului se întemeiază pe date incomplete, datorită insuficienței acestui tip de informații, acesta subliniază necesitatea punerii la dispoziție a unor resurse suplimentare, care să sprijine procesul de evaluare a riscului, în scopuri precum efectuarea de teste toxicologice. Această poziție este susținută de mai multe state membre.

Numeroase state membre sunt preocupate de faptul că decizia Consiliului nu poate aborda substanțele psihoactive decât pe rând. Acestea argumentează că o astfel de metodă nu permite un răspuns cuprinzător, deoarece imediat ce o substanță este supusă măsurilor de control, poate fi dezvoltată și comercializată cu ușurință o nouă substanță care o înlocuiește. De asemenea, adoptarea de măsuri privind drogurile compuse din mai multe substanțe, în diferite combinații, devine astfel mai dificilă, fiind necesar ca fiecare dintre aceste substanțe să fie analizată separat. Din acest motiv, nu s-au luat niciun fel de măsuri la nivelul UE cu privire la Spice.

comunitare privind autorizarea și supravegherea medicamentelor de uz uman și veterinar și de instituire a unei Agenții Europene pentru Medicamente, JO L 136, 30.4.2004, p. 1-32.

²⁷ Statele membre trebuie să adopte, în termen de un an, măsuri naționale de punere în aplicare a deciziilor Consiliului în acest sens [articolul 9 alineatul (1)].

²⁸ COM (2007) 430 final, 17.7.2007; COM(2010) 583 final; 2010/0293 (NLE), 20.10.2010.

²⁹ JO L 63, 7.3.2008, p. 45, considerentul 8.

³⁰ A se vedea anexa (secțiunea 7) pentru un raport de sinteză privind constatările sondajului.

Mai multe state membre au încercat să vizeze mai multe substanțe simultan, adoptând o abordare generică³¹, metodă care nu este folosită de toate statele membre. Deși măsurile de control simultan al unui grup de substanțe chimice reprezintă una dintre soluțiile posibile, care necesită o analiză mai amănunțită, evaluarea concomitentă a mai multor substanțe diferite este dificilă în practică și mai puțin exactă din punct de vedere științific, deoarece efectele și eventualele daune pot varia considerabil între substanțele incluse într-un grup generic. Comitetul științific al OEDT a arătat că evaluările riscului ar putea conține o analiză mai extinsă privind compușii similari din punct de vedere chimic, pentru a se obține mai multe date privind substanțele înrudite care ar putea fi introduse pe piață.

Sondajul a arătat că un număr ridicat de state membre consideră actuala lipsă de alternative la controlul de natură penală ca fiind inadecvată și amintește necesitatea analizării mai multor opțiuni, în special măsuri temporare de control și de gestionare a riscurilor.

În ceea ce privește momentul oportun al adoptării deciziilor, toate statele membre subliniază necesitatea luării unor măsuri rapide de combatere a noilor substanțe psihoactive. Conform sondajului, majoritatea statelor membre consideră că procesul decizional este prea lent: măsurile de control privind BZP au fost introduse la 15 luni de la transmiterea raportului comun, iar în cazul mefedronei după 12 luni.

Șaptesprezece state membre se declară în favoarea instituirii unei proceduri rapide/de urgență, în special în cazurile în care o substanță prezintă motive considerabile de preocupare și este necesară o perioadă mai lungă pentru realizarea unor cercetări științifice suplimentare. Unele state membre aplică deja acest mecanism de urgență – o procedură accelerată de restricționare a vânzării de substanțe noi pentru o perioadă limitată de timp. Un stat membru a sugerat înființarea unui comitet permanent, astfel încât instituțiile și agențiile UE să poată decide instituirea de măsuri temporare. Un alt stat membru a recomandat prudență în ceea ce privește măsurile de urgență, menționând riscul ca interdicția să fie menținută chiar și atunci când evaluarea riscului nu oferă indicii privind prejudiciile provocate de o substanță.

6. NECESITATEA UNEI ABORDĂRI CUPRINZĂTOARE

Chiar dacă amenințarea la adresa publicului generată de noile substanțe psihoactive poate părea mai redusă decât cea a drogurilor ilicite tradiționale³², obligația de a proteja sănătatea publică nu permite o ignorare a gravității problemei. Prin urmare, se impune o reacție fermă și cuprinzătoare la nivelul UE privind apariția frecventă și creșterea popularității acestor substanțe. Principala dificultate este faptul că aceste substanțe sunt produse și comercializate într-o „zonă gri” de reglementare, undeva între legile privind controlul drogurilor, siguranța alimentelor, protecția consumatorilor, medicamentele și substanțele chimice. Autoritățile din mai multe state membre nu sunt întotdeauna sigure care sunt cele mai eficiente legi de combatere a substanțelor în cauză.

Decizia Consiliului poate fi considerată ca fiind atât un instrument de protecție a sănătății publice, cât și un instrument al justiției penale, destinat combaterii noilor substanțe

³¹ Evaluarea și/sau controlul simultan al unui grup de compuși chimici înrudiți.

³² Rapoartele de evaluare a riscului privind BZP și mefedrona au identificat două decese în care aceste substanțe păreau a constitui singura cauză, deși, între timp, au fost confirmate mai multe cazuri. OEDT estimează că între 7 500 și 8 000 de persoane mor în fiecare an ca urmare a supradozelor de cocaină și opiacee. 10458/07, CORDROGUE 35, 5.6.2007; 12658/10, CORDROGUE 67, 29.7.2010. Raportul anual 2010 al OEDT privind situația drogurilor în Europa; p. 16.

psihoactive prin consolidarea cooperării polițienești și judiciare între statele membre. Cu toate acestea, în ultimii cinci ani, decizia a fost aplicată la scară largă, în principal ca instrument de protecție a sănătății publice, permițând autorităților să își comunice reciproc informații privind substanțele noi, să înțeleagă și să anticipateze tendințele acestei piețe în continuă schimbare. Decizia a fost utilizată ca instrument de justiție penală doar de două ori: pentru a supune două substanțe măsurilor de control și, ulterior, sancțiunilor penale.

Numeroase substanțe notificate de statele membre nu reprezentau o preocupare la nivelul UE și, prin urmare, au fost reglementate la nivel național. Anumite produse, precum Spice, au generat preocupări în mai multe state membre ale UE, dar nu au fost reglementate la acest nivel ca urmare a sferei limitate de acțiune permisă de decizia Consiliului în ceea ce privește astfel de amestecuri de substanțe. Alte câteva substanțe care au generat preocupări privind sănătatea publică ar fi putut fi eventual abordate la nivelul UE, dacă decizia Consiliului ar fi prevăzut, pe lângă măsurile de ordin penal, opțiuni mai puțin stricte de gestionare a riscului.

Reflectând prevederile convențiilor ONU privind drogurile, domeniul de aplicare al actualei decizii a Consiliului limitează opțiunile de reglementare a acestor substanțe, reducând astfel numărul de substanțe care pot fi abordate efectiv la nivelul UE. Cu toate că pare să existe un consens între statele membre potrivit căruia dreptul penal trebuie să fie inclus în răspunsul la problema substanțelor psihoactive la nivelul UE, majoritatea statelor membre par să accepte că aceasta nu este întotdeauna o opțiune viabilă de combatere a răspândirii noilor substanțe psihoactive și, în orice caz, nu ar trebui să fie singura opțiune. Statele membre sunt de acord că cel mai important obiectiv al măsurilor de control este de a proteja cetățenii împotriva riscurilor necunoscute ale acestor substanțe.

Etapă schimbului de informații și cea a evaluării riscului au permis statelor membre să difuzeze informații și să obțină un feedback relevant și prompt privind tendințele și evoluțiile acestei piețe în continuă schimbare. Evaluarea riscului permite punerea în comun a cercetărilor la nivelul UE, ceea ce reprezintă un proces indispensabil, care însă trebuie accelerat, astfel încât deciziile să fie bazate de probe. Conform sondajului, pentru a depăși limitele inerente ale evaluării noilor substanțe, despre care există informații insuficiente, este necesar să se pună la dispoziție resurse, prin care să fie sprijinite, în special, analiza toxicologică și criminalistică, precum și studiile farmacologice.

În ceea ce privește procesul decizional, sondajul arată cu claritate că un răspuns rapid la nivelul UE este crucial. În opinia unora dintre statele membre, ar putea fi adoptate măsuri mai rapide cu ajutorul unor instrumente a căror eficiență este dovedită în domeniul siguranței alimentelor și produselor și în cel al substanțelor chimice periculoase. În unele cazuri, acestea ar putea reprezenta etape intermediare, în așteptarea unei decizii privind măsurile de control de natură penală. Aceste sisteme dispun de un mecanism de notificare și schimb de informații, precum și de proceduri de urgență în cazul unor amenințări iminente la adresa sănătății (inclusiv interdicții temporare). De asemenea, sistemele utilizează mecanisme de clasificare ce permit autorităților să adopte măsuri proporționale cu riscul produsului evaluat. Toate aceste mecanisme ar putea oferi o mai mare flexibilitate statelor membre în procesul decizional cu privire la cea mai adecvată modalitate de reglementare a anumitor substanțe, permițându-le în același timp să acționeze mai rapid.

7. CONCLUZII – CALEA DE URMAT

Decizia Consiliului privind noile substanțe psihoactive este, cu siguranță, un instrument util în combaterea substanțelor noi la nivelul UE, în special, deoarece permite schimbul de informații între statele membre (sistemul rapid de alertă). Totuși, această evaluare pare să sugereze că decizia prezintă trei deficiențe majore în ceea ce privește supunerea acestor substanțe unor măsuri de control la nivelul întregii Europe:

- nu are capacitatea de a gestiona creșterea masivă a numărului de substanțe psihoactive noi de pe piață, în condițiile în care analizează substanțele una câte una, prin intermediul unui proces îndelungat;
- are un caracter reactiv, substanțele supuse măsurilor de control fiind înlocuite rapid cu unele noi, cu efecte similare, adeseori prin mici modificări ale compoziției lor chimice;
- nu prevede opțiuni în ceea ce privește măsurile de control.

Prin urmare, în urma unei noi evaluări a impactului, Comisia va examina oportunitatea unui instrument juridic mai eficient. Aceasta va analiza modul în care poate reconcilia necesitatea unui răspuns rapid cu evaluarea îmbunătățită a riscurilor substanțelor și va evalua măsurile de extindere a sprijinului acordat colectării informațiilor de ordin toxicologic sau criminalistic.

Comisia constată necesitatea unui răspuns cuprinzător la nivelul UE, prin care să se reducă decalajele între legislația privind controlul drogurilor și alte tipuri de legi, inclusiv în privința siguranței alimentelor sau a produselor. Pe lângă măsurile de control în materie penală, se impune evaluarea unor opțiuni alternative de gestionare a riscurilor, în vederea asigurării unui răspuns mai rapid la nivel UE în ceea ce privește apariția substanțelor care prezintă motive de îngrijorare.

Pentru a îmbunătăți nivelul de înțelegere a pieței noilor substanțe psihoactive, aflată în continuă evoluție, Comisia va examina modalități de monitorizare a substanțelor care nu fac obiectul unor evaluări ale riscului, dar care prezintă motive de preocupare³³, precum și a celor care sunt supuse unor măsuri de control.

Orice propunere legislativă privind noile substanțe psihoactive ar trebui să se întemeieze pe analize și dezbateri complexe și aprofundate. Prin urmare, Parlamentul European și Consiliul sunt invitate să participe la dezbaterile privind modul în care legislației UE din acest domeniu ar putea fi eficientizată. În toamnă, Comisia intenționează să prezinte Parlamentului European și Consiliului principalele obiective și opțiuni pentru revizuirea Deciziei 2005/387/JAI a Consiliului.

Deoarece un răspuns complet la provocările complexe generate de noile substanțe psihoactive nu poate fi oferit doar prin legislație, Comisia invită statele membre să își intensifice eforturile de îmbunătățire a eficienței programelor de prevenire și informare cu privire la droguri³⁴, care ar trebui să țină seama de popularitatea în creștere a noilor substanțe psihoactive.

³³ De exemplu, *mCPP* și *Spice*.

³⁴ Dezvoltarea unor abordări integrate și inovatoare pentru identificarea, monitorizarea și oferirea unui răspuns la tendințele de consum ale noilor substanțe psihoactive reprezintă o prioritate a Programului Comisiei de prevenire și de informare cu privire la consumul de droguri. Decizia nr. 1150/2007/CE a

Parlamentului European și a Consiliului din 25 septembrie 2007 de instituire, pentru perioada 2007-2013, a programului specific „Prevenirea și informarea cu privire la consumul de stupefiante” în cadrul programului general „Drepturile fundamentale și justiția”; JO L 257, 3.10.2007, p. 23.